

Panis Evangelici Fragmenta Quadragesimalia Tripartita

Ex sanctissimo Dei Verbo copiosè & sedulo collecta, Sanctorum Patrum, variorumque Auctorum sententiis & conceptibus mirificè aucta; Et Omnibus Quidem Anni Dominicis; præcipuè tamen singulis Quadragesimæ Dominicis & Feriis per binas ad minus, sæpius denas aut septenas Conciones fideli Populo ...

Lingendes, Claude de
Coloniae Agrippinae, 1689

LIII. Quæ est quinta de Divite miserio, Tota est de pœna damni in Damnatis.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56356](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56356)

FERIA QUINTA
DOMINICÆ SECUNDÆ
IN QUADRAGESIMA
CONCIO QUINTA

De poenâ damni in damnatis.

Mortuus est autem & dives, & sepultus est in Inferno.
Lucæ 16.

NIL est quod nobis melius de-
clararet, quem ad finem Filius Dei
nobis retulerit, sive historiam
seu Parabolam improbi divitis,
quam contextus sermonis quæ
nobis instituit Lucas cap. 16. Evangelij sui
ubi refert Christum Dominum in unâ Con-
cione, in quâ Pharisei divites aderant; qua-
tuor de divitijs dixisse; 1. magnum esse ad salu-
tem, & Dei servitium impedimentum, ex eo
quod nemo potest duobus Dominis servire,
unde subdit. *Non potestis Deo servire, & Mam-
mona*: 2. divitias hoc uno fine datas esse ho-
minibus, ut illis, cælum emerent, ac suis
peccatis satisfacerent per Eleemosynas, allatâ
ad hoc Parabolâ, de villico iniquitatis, quam
ita concludit. *Et ego vobis dico, facite vobis ami-
cos de Mammonâ iniquitatis, ut cum defece-*

ritis recipiant vos in æterna tabernacula: 3. ho-
mines non tam esse dominos suarum divitia-
rum, quam œconomos; itaque non posse ad
libitum suis uti divitijs, sed secundum volun-
tatem Domini, & requiriti in illarum admini-
stratione, fidelitatem: *Qui fidelis est in minimo,
& in majori fidelis est; & qui in modico iniquus
est, & in majori iniquus est; si ergo in iniquo mam-
mona fideles non fuistis: quod verum est, quis
credet vobis? & si in alieno fideles non fuistis:
quod vestrum est, quis dabit vobis?* 4. docet
neque divites, nec ipsas divitias, tanti esse fa-
ciendas, quanti fieri solent ab hominibus:
Rationem subdit, *Quia quod hominibus altum
est, abominatio est ante Deum*: Sed cum hic
sermo non placeret Pharisæis divitibus, & a-
varis, id fecerunt, quod homines sæculi fa-
cere solent, omnia ista verterunt in risum:

*Audiebant autem omnia hæc Pharisei, qui erant avari, & deridebant illum: Quare ut ejusmodi derisores cohiberet, & metu percelleret, terribile cuiusdam divitis proponit exemplū, quo à facultatum abusu deterreret, & ad pauperum benignitatem quodammodo compelleret: ostenditque præterea in divitiis, & prosperitatibus huius vitæ, non constituendam esse felicitatem, ut ferè homines solent, sed has potiùs detestandas, ut hominibus perniciosas: ob paupertatē verò & alia huius mundi incommoda, neminem putandum esse infelicem; sed ea potiùs habenda, ut materiam futuræ felicitatis: ut etiam hinc intelligamus verum esse, quod superius dixerat: *Quod hominibus altum est, abominatio est ante Deum:* Nam quid altius illo divite Evangelico qui *induebatur purpurâ & bysso, & epulabatur quotidie splendide, sed quæ maior abominatio, quam illud: Et sepultus est in Inferno:* sed nemo quantum illud sit satis intelliget, nisi adsit lumen Sancti Spiritus: illud autem obtinebimus per Virginem Matrem. AVE MARIA.*

OPORTET omninò peccatum mortiferum esse quiddetestabile, quoniam Inferi sunt eius pœna: oportet etiam Infernum esse formidabilem, quandoquidem peccatū mortale ipsius est meritum: neque dubitari potest, quin Deus extremè offendantur peccato mortali, cum ad se ulciscendum adhibeat inferos. Maximus est divinæ iracundiæ conatus, extrema animæ calamitas, ultimaque damnatorum infelicitas. Illud est, quod vellem posse vobis hodie exhibere, cujus tamen tantum desperationis habeo, quantum voluntatis. Percuperem id quidem ad complendū Prophetæ Davidis votum, Psal. 54. Juxta S. Bernardi sensum & intelligentiam. *Descendant in Infernum viventes, quia longè tolerabilius est eò descendere vitæ tempore, quam post mortem; cogitatione quàm reipsâ; for-*

midine quàm experientiâ; timore quàm sensu. Id tamen mihi promittere non ausim, quoniam cogitatio mea meo desiderio minor est, meumque ingenium inferius est argumento; præterquam quod temporis angustie non sinunt me vobis tam exiguo spatio res tantas exponere. Si enim duratione suâ includunt æternitatem suppliciorum, & sæculorum infinitatē, quomodo id à me dici potest horæ unius spatio, à vobisque, Auditores, comprehendī? Verum sicut pictura potest eodem tempore simulq; ob oculos ponere, quod nisi successivè unumque post alterum esse non potest; Filiusque Dei in Evangelio divitis Epulonis, vivam nobis effigiem reliquit horrendi damnatorum status, date id mihi, ut unius formidabiles pœnas vobis exponens simul omnium supplicia exhibeam. *Nunquid aperta sunt tibi porta mortis, & ostia tenebrosa vidisti?* Job. 38. Non satis habeo portas illas æternas intueri cum formidine ac terrore, sed audebo etiam in gurgites illos ingredi, & damnatorum cruciatus agnoscere. Duplex eorum genus reperio, pœnam damni, & pœnam sensus: cum enim sit in peccato duplex deformitas, una aversio à Deo, altera conversio ad creaturam: ita duplex est pœna, una est pœna damni, quæ aversioni, altera pœna sensus, quæ conversioni responderet, secundum illud Prophetæ Ieremiæ 17. *Duplici contritione conterere eos.*

Incipiamus à pœnâ damni, de qua hodie tractaturi tantum sumus, tanquam de præcipuâ, licet minus notâ.

1. Itaque pœna damni in eo consistit, quod anima de suis peccatis convicta, & ideò damnata sententiâ irrevocabili excludatur ab æternâ beatitudine, & omnibus bonis quæ illa secum affert, ad quæ obtinenda, homo à Deo conditus erat, & in hac vitâ constitutus, & tota gubernatio mundi à Deo directâ. Hæc similis est vendicationi, seu ut vocant

Confiscationi bonorum, cum quis ejciendus in exilium, vel ad metalla damnatus, privatur omnibus bonis, & redditur inhabilis ad omnia, tanquam servus pœnæ: Itaque ante omnia, damnatus efficaciter privatur Deo, eumque actualiter amittit, quia cum esset tempus illum possidendi, eo ratione sui demeriti, per quandam pœnæ executionem privatur. Quis hoc explicet? nemo rectè, nisi qui vel sic possidet, vel sic amisit: Jerem. 2. *Scito & vide, quia malum, & amarum est, reliquisse te Dominum DEVM tuum.* Porro hæc pœna tanta æstimatione Deus est: Tanta est, quanta æterna gloria: Tanta est, ut nemini contingat, nisi maledicto à DEO: unde dicitur, *discedite à me maledicti*: Denique tanta est, ut cum eam omnes alia consequantur, illa sit omnium maxima. Ut si quis infinitum thesaurum amitteret, ex quo summos honores, & summas voluptates erat percepturus: ut si quis regno aliquo privaretur, & ad summam inopiam, ex regni dignitate rejiceretur. Est itaque damnatum infinitè maximum, quia est boni infiniti amissio, & in eo damno multa damna infinitæ æstimationis continentur: 1. Luminis gloriæ, quæ summa est qualitas, & major omni qualitate & naturali, & supernaturali. 2. ipsius visionis in qua consistit formalis beatitudo. 3. amoris beatifici, quo consummatur beatiudo. 4. gaudij beatifici, & ejus quo de sua beatitudine, & de suis bonis, erat anima gavitura. Et quoniam nullum damnatum quantumvis magnum rationem habet pœnæ afflictivæ, nisi per considerationem applicetur, ita ut animum discruciet: [etenim de ratione pœnæ afflictivæ est, ut repugnet voluntati, eamque mœrore afficiat: quod si non apprehendatur damnatum, vel si non pendatur, aut æstimetur, non habet rationem pœnæ afflictivæ, sed tantum privativæ: quare sicut ignis non affligit, nisi ita applicetur ut dolo-

rem inferat, ita etiam damnatum non habet rationem pœnæ afflictivæ, nisi per considerationem applicetur, ut animum mœrore afficiat:) Propterea ut hæc damna graviter affligant damnatum, illi ob oculos assidue versabuntur, eaque semper considerabit, ac proinde incomprehensibilem animi mœrorem ex eis concipiet. Hoc autem fiet, tum naturæ instinctu, quo quis cum in grave damnatum incidit, semper de eo cogitat, nec mentem ab eo potest avertere: tum maximè divinâ virtute, damnatorum mentem ad hoc applicante, & efficiente, ut assidue apprehendant, & considerent, id unde mœrorem percipiant, secundum illud Danielis 12. *Multi de his qui dormiunt in terra pulvere, evigilabunt, alij in vitam æternam, & alij in opprobrium, ut videant semper*: ita ut non sit in illorum potestate, mentem ab illis avertere. Et hinc petitur diversitas pœnæ damni in damnatis: etsi enim damnatum videatur esse idem in omnibus, quia eodem bono privantur, scilicet Deo, quia tamen nonnulli pluribus titulis, aut majoribus, idè afflictio, quæ inde orietur, par non erit: quod fiet tantum mediante consideratione, quam divina Justitia majorem vel minorem in mentibus eorum operabitur: justum enim est, ut intelligant, ac sentiant, quantum bonum suâ culpâ amiserint, idque eo amplius, quo amplius peccaverint. Quid hic memorem omnes hujus vitæ dolores in amissione charorum, bonorum fortunæ, honoris, famæ? Quam multi præ animi cruciatu contabuerunt? Quam multi mortem præoptarunt, & de facto sibi conscivere? Quam multi in lacrymas sic fusi sunt, ut planè exaruerint? hinc occasionem accepit fabula de Niobe versa in saxum, ita dolore obriguerat. Sed quid sunt hæc? sensus sunt, & dolores hujus vitæ mortalis; lacrymæ quæ statim areseunt, dolores quos vel somnus sopit vel interruptit, quos tēpus, &

diuturnitas, aut minuit, aut tollit. Sed si capis, quid sit DEUM amisisse, nullo sensu tantam jacturam æquare potes: habere poteris in bonis Deo; frui; ad hoc natus, ad hoc factus, in eam spem erectus, ad hoc ordinatus; poteris rex esse, sed qualis, & quanti regni? poteris summè esse beatus; poteris DEVM possidere; idque semper cogitabis, & mente revolves; atque hinc existet infinitum supplicium, quia rei infinitæ amissio; & æternus dolor æquè ac immensus; & ratione objecti infinitus.

Cæterum qui tantum perdidit, necesse ut cætera omnia perdat, nam summè miser, quid boni superesse potest? itaque spoliatur rebus omnibus, & statu triplici: Naturæ, Gratiæ & Gloriæ; nisi quod omnia ipsi sunt commutata in poenam si quædam relinquuntur. Vide itaque statum planè miserum in spoliatione, & summum supplicium in tristitiâ. Vide utrumque in Divite Epulone. Etenim summa fuit in eo paupertas, tum quoad bona animi, tum quoad bona corporis, cum tamen nullâ re esset memorabilior, quàm divitiis: unde non alio nomine appellatur.

II. quod in poenâ damni continetur est violenta animæ à DEO separatio, quæ rectè sine gravi doloris sensu fieri nequit, non quidem DEi, quia ipse doloris est incapax, igitur cum tuo sensu eoque acerrimo: sed quis explicet cum quantâ violentiâ, separatio illa fiet, cum anima à suo sine separabitur, in quem naturali suo pondere, & totâ inclinatione fertur: Hoc quidem tempore vitæ, non sentitur hoc pondus propter corporis impedimentum, sed in alterâ vitâ, tanto impetu operabitur, ut sola retardatio conjunctionis animæ cum sine, non sine gravissimo supplicio futura sit, quantò magis ipsâ divulsio.

Nota igitur I. omnem dolorem fieri per separationem seu divisionem, nunc continui, nunc partium, nunc animæ; & quo strictior

est conjunctio, eò graviolem, ac duriolem esse separationem.

Nota 2. Cùm motus animæ in DEVM, ut finem, sit motus naturalis & necessarius, tanto impetu illum fieri, quantâ virtute anima prædita est, quia ipsa, tota quanta est, in finem fertur: ut igitur fiat divisio, necesse est animam pati summam violentiam, & consequenter summum dolorem, præsertim cùm ista separatio fiat ab ipso DEO reprobante: Etenim cùm anima præter sibi innatum pondus, quo fertur in DEVM, ut in finem, ab ipso etiam motum accipiat, ut à sine trahente, tanquam à magnete: idemque sit ipse Deus, qui animam à se repellat, ac rejiciat propter dissimilitudinem: hinc fit ut anima duplici motu ab eo moveatur; attractionis, ac rejectionis, qui ultimus motus, cùm superet primum, quo attrahitur, necesse est ut eum acerbissimum anima experiatur, atque sentiat. Quid quod ista animæ à DEO divisio, ipsam animam intra se ipsam dividat, atque discindat. Nam ut ait Bernardus l. 5. de Consider. cap. 12. Non potest DEO esse contrarium quid, & sibi mer coherere, sed qui arguetur à DEO, arguetur à seipso: *ô cussos hominum, quare posuisti me contrarium tibi, & factus sum mihi met ipsi gravis?* Quis enim ignorat animam necessario esse annexam DEO, tanquam principio naturæ suæ, cujus influxus, ipsi necessarius est: Ab eo tamen se malitiâ suâ se jungit quantum potest, quod quidem in seipsâ illam dividit: Ejus enim essentia necessario conjuncta est cum DEO, alioqui in nihilum abiret, voluntasque ipsius quæ in ejus essentia est sicut in subjecto suo ac principio, penitus se juncta est à DEO suâ inobedientia: Sed anima ita se ab illo se jungens, seque removens depravatâ sua voluntate ab ipsius amoris & bonitatis influxu, nequit tamen removere se ab influvu continuo ipsius magnitudinis, potentia & autoritatis, propter dependentiam.

pendentiam suam essentialem. Quid dicam, quod divisio illa, usque ad voluntatem ipsam pervadit, quæ miserè dividitur, se jungiturque à semetipsa, sui scilicet instinctus primi naturalis & necessarii ratione, qui eam ad bonum inclinât. Nam cum instinctus ille ipsi in natura sua & creatione sit impressus à DEO, in eaque apud inferos, pariter ac natura persistat, accidit ut voluntas, illius non possit sese à DEO se jungere, quem certissimè scit, & intimè percipit supremum bonum esse, totiusque creaturæ necessarium bonum: ab eo tamen eadem aliunde actu suo libero spontaneoque sese totis viribus se jungit, unde fit ut infelix anima, se ita distrahens à Deo, consequenter semet in seipsa dividat, vivens assidue misera damnataque; semper Deo conjuncta, semperque ab eo se juncta voluntate sua: Deo semper conjuncta per essentiam suam & per voluntatem suam naturalem; semperque ab eodem se juncta, voluntate sua liberâ & inordinatâ: consequenterque semper cum dolore; quandoquidem dolor omnis proficiscitur à separatione, nullaque est divisio quin dolore aliquo societur. Atque ut ea divisio summè violenta est, oportet dolorem esse summum, & supra omne doloris genus. Scito & vide, quia malum & amarum est reliquisse te Dominum Deum tuum.

III. Quod in pœna damni continetur est omnimoda peccatoris à DEO derelictio, secundum illud Prophetæ Osæ: *Voca nomen ejus non populus meus. Quia vos non populus meus*: derelictione autem illa integra, & abdicatione intelligendum est.

I. DEVM abdicare penitus, quoad fieri potest, possessionem animæ. Licet ad DEVM omnia pertineant, nonnulla sunt tamen quæ vocat peculiariter sua, quemadmodum ex omni nationum genere nominabat suum, ratione tam singulari, populum Judæum, ut eum vocaret, sortem

suam, portionem & hæreditatem suam: Sic anima peculiari ratione attinebat ad Deum, sed renuntiatione singulari, eam abjicit, reprobât, planèque deserit: ac proinde auferuntur ab ea illius possessionis notæ, & character, & sit ultima ejus spoliatio. Cogita tamen quot olim titulis attinebas ad DEVM, creatione, conservatione, redemptione, CHRISTI morte, & sanguine, & innumeris beneficiis: Quantum concupivit te DEVS possidere, quot modis, quot artificiis conatus est, ut & innumeris modis suus esses, & sub diversis titulis, & nominibus. Jam verò quod te prorsus abjiciat, quod sic repellat, ac detestetur; oportet ex parte tua gravissimas causas extitisse: nam ex parte DEI quas affectu posses? Nequaquam enim ipse levis est ac mutabilis, neque hominis more inconstans, nam *sine penitentiâ sunt dona & vocatio DEI*; ait Apost. & ut dicebat illi Sapiens, *nihil odisti eorum quæ fecisti.*

2. Illam curam & moderationem abjicere illius, tanquam rei propriæ, quam sibi conservare studet, unde ait: Osæ 1. *Quia vos non populus meus.* Cum populus conflasset vitulum & adorasset: Exod. 32. sic Deus ad Moysen. *Vade, descende, peccavit populus tuus, quem eduxisti de terrâ Egypti. Recesserunt citò de via, quam ostendisti eis, feceruntque sibi vitulum conflatilem, & adoraverunt, atque immolantes ei hostias, dixerunt. Isti sunt Dij tui Israël, qui te eduxerunt de terra Egypti.* Nota hæc verba *populus tuus*, non amplius meus ex quo peccavit. Ea verò cura præcipua est respectu creaturæ rationalis, quam immediatè per se regit, & ut author naturæ, & ut author gratiæ; movendo per seipsum intellectum & voluntatem, aut secundum exigentiam naturæ, aut secundum propositum, quò illam promovet ad finem supernaturalem: Itaque cum illam

illam derelinquit abolet omnem statum supernaturalem, ac deinceps, nihil per se agit immediatè in eadem nisi pœnam.

Vnde sequitur 1. Quandoquidem destituitur supernaturali ductu Dei, eam non habere ullam bonam cogitationem, neque motionem ad bonum, secundum hæc verba: Matth. 22. *Ligatis manibus, & pedibus, projicite eum in tenebras exteriores*: Et proinde perire in illa fide, spem, cognitionem boni, eius desiderium, bonam indolem, inclinationem ad virtutem, &c.

Sequitur 2. ut sicut hæreditas de relicta deperit, & sit ruinosa, idem animæ derelictæ eventurum, dum in peius semper ruet per æternitatem, nullo defendente, nullo protegente, nullo reparante.

Sequitur 3. ut vacua, & derelicta possideatur à bestiis. *Isaia 14. Et ponam eam in possessionem ericij, & in paludes aquarum*: Et cap. 34. *Ageneratione in generationem desolabitur, sacula seculorum non erit transiens per eam: & possidebunt illam onocrotalus & ericius: ibis & corvus habitabunt in ea: & extendetur super eam mensura, ut redigatur ad nihilum, & perpendicularium in desolationem*: Itaque transit in aliam possessionem, nempe in possessionem inimici. Vide quomodo Dæmon tractet corpora Dæmoniacorum, licet plena potestas in ea non sit ei concessa: Quomodo Jobum tractarit, licet potestatem tantum haberet eum probandi in bonis externis, & in corporis valetudine: Quid igitur faciet cum animam habebit in sua potestate, eaque plena, & integra?

Sequitur 4. ex illa derelictione Dei, alia derelictio ab omnibus creaturis: Nam sicut deseretur à DEO, ita ab omni creatura: ab Angelis, à Sanctis, à Parentibus, ab amicis, à nobis ipsis, à cæteris hominibus, seu damnatis, seu beatis: ad hæc, ab elementis, à mixtis, à rebus omnibus: quoniam, ut ait Apostolus Roman. 8. *Vanitati creatura subje-*

Et est non volens, &c. Scimus enim quod omnis creatura ingemiscit, & parturit usque adhuc.

Cum dicit quod subiecta sit non volens, significat quod contra suam inclinationem, qua creatori suo obsequitur, inservit peccatori in hac vita: sed ipsa liberabitur ab hac servitute corruptionis in libertatem filiorum DEI: cum autem liberata fuerit, peccatorem deseret, ne circa eum aliquid efficiet, nisi pœnam, & tormentum. Vide itaque miserabilem creaturæ peccatricis statum, cum undique rejicietur, nec non nisi à pœnâ & tormento suscipietur, dum à suo Creatore expelletur, & ab omni creaturæ beneficio, omni modo misera, & desertione, & susceptione.

IV. Quod in pœnâ damni continetur est mutuum utriusque odium usque ad summum: Odium implicabile DEI adversus peccatorem, & peccatoris in DEVM; quoniam Deus abhorrebit & execrabitur creaturam: Apocal. 22. *Foris canes, & venefici, & impudici, & homicida, & idolis servientes, & omnis qui amat, & facit mendacium*. Id significat ea vox. *Discedite à me maledicti*. Nam sicut amor conjungit, *Venite benedicti*; ita etiam odium dividit, atque separat. *Discedite à me maledicti*. Et quemadmodum esse amatum à Deo, est causa omnis boni; ita odio esse Deo, summa est totius mali. Cæterum, oportebit peccatorem esse detestabilem, ut eum abominetur Deus.

1. Quidem, quia ut ipse est summè amabilis, ita est summè amans, & sicut ejus intellectus omne intelligibile attingit, ita & voluntas omne amabile: Itaque si peccator in ejus objecto non comprehenditur, signum est nil boni in eo esse.

2. Quia ille qui amat vel vermiculum, vel culicem, vel minimum arboris folium, & illorum curam habet, ille peccatorem odit, atque abhorret: Et quia Deus necessitate nature

naturæ malum odit, neque enim illud amare potest, immò non potest non odire, & quod odit, se toto odit, quia se toto resistit à malo: Ita se toto miserum atque infelicem peccatorem averfabitur, & consequenter infinite: cum enim amat, quia amat liberè, secundum ordinem sapientiæ amat, & consequenter finite tantum amat: sed cum id faciat necessitate naturæ id facit infinite, quia se toto resistit à malo. Horrificum toti Ægypto fuit videre aques omnes Nili mutatas in sanguinem: Quàm igitur terribile erit videre eum bonitatis Oceanum esse conversum in odium creatura. Cogita si quis se sciret esse in omnium hominum odio, ac execratione, an vel unam horam vivere vellet? Sed quàm parùm interest, ut te homines ament, atque diligant: At quòd te Deus detestatur, quàm illud horrendum ac detestabile? Certè si solum hujus vitæ dubium, quod homo nesciat, an sit odio vel amore dignus, aliquos sic angit, atque cruciat, quàm erit animæ grave, cum intelliget se esse in odio Dei, & execratione: *Quia vos non populus meus.*

Vidisti quid futurus sit peccator Deo, attende quid ipsi futurus sit Deus *Et ego non ero vester*: Deum osurus est, in perpetuum, cum detestabitur, & blasphemabit: ac sicut Deus reprobat peccatorem, nec pro creaturâ reque suâ cognosceret, quoad curam & protectionem suam; ita peccator eum abdicabit neque habebit pro Deo. O qualis futura est peccatoris rabies in ipsum, quis furor, desperatio! Quid non dicet adversus illum, quid desiderabit agere, quid non posse optabit?

Cæterum sicut amor Dei, summa est hujus, & alterius vitæ beatitudo, ita odium Dei, summa miseria: Neque etiam me quidquam ita perterrefacit magis, quàm æternum illud divortium, inimicitia illa implacabilis, cum peccator nihil erit Deo, Deusque nihil erit

peccatori. Quid horum formidabilibus? an quod anima non sit Dei, aut quod Deus non sit animæ. Et quidem quòd Deus non sit animæ, ingens damnum est, summa enim sit jactura, quoniam Deus amittitur, qui summum bonum est: Quòd anima non sit Dei, summum crimen est, nam tot titulis ad Deum attinet. Sed quia prius crimine non fuit Dei, cum ab eo recessit: eo statu, ipsâ pœnâ, non est Dei, quoniam & à Deo repellitur, & se irrevocabiliter à Deo separat. Verùm quem non vult habere, ut Deum, non potest non habere vindicem; duplici modo misera, & quo Deum habet, & quo non habet.

V. Est hujus odij Fundamentum, est perpetua oppositio, & contrarietas, secundum illud Bernard lib. 5. de Confid. Nunquam recto, pravoque conveniet, hæc enim sibi invicem adversantur, etsi non invicem lædant. Vide autem Effectum: læsio alterius est, absit ut Dei. Vide modum læsionis, in capitis citati initio: Est enim, inquit, rationalis quædam æquitatis, directio inconvertibilis, atque indeclinabilis: quippe astringens ubique, cui illisa omnis pravitas, conturberur necesse est: quidni in hanc tumidum, vel distortum impingat, & conquassetur? Væ universo, quod obviam forte offenderit cedere nescia rectitudo: nam & fortitudo est. Itaille. Etenim cum Deus initio, naturæ rationalis regula per legem existisset: quoad in statu viæ natura rationalis existit, flexilis est, itaque illi regulæ, nunc adæquatur, nunc repugnat, sed flexibiliter: Verùm finitâ vitâ, ubi anima in statu est posita, jam deinceps inflexibilis manet: cui cum Deus, non sit amplius regula per legem, sit regula per retributionem. Cum itaque necesse sit illi regulæ accommodari, aut per obedientiam, aut per retributionem, & tunc non possit amplius per obe-

obedientiam, oportet ut per retributionem: Sed cum anima reperitur distorta, non potest commodè applicari regulæ per retributionem præmij, debet ergo per retributionem pœnæ, itaque necessariò offendit & impingit in regulam, quam ille Pater appellat, inconvertibilem & indeclinabilem. Cum sit indeclinabilis, semper in illam impingitur, cum sit inconvertibilis, semper impingitur cum dolore, quia simul est rectitudo, & fortitudo, secundùm illud; Væ universo quod obviam forte offenderit cedere nescia rectitudo, nam & fortitudo est: si quidem rectitudini, neque timidum neque distortum æquari possunt, oportet itaque ut in illam quicquid est tale impingat, & conquassetur: sed væ universo quod obviam forte offenderit cedere nescia rectitudo, nam & fortitudo est. Quòd eò magis fit, quòd anima in inferno semper peccet, & iisdem peccatis, in quibus à morte deprehensa est: Itaque semper iisdem impingit in Deum: sed væ universo, quod obviam forte offenderit cedere nescia rectitudo, nam & fortitudo est. Vide autem amborum conflictum: Etenim ut quondam anima dum homo viveret repugnabat Deo præcipienti, & regulanti per legem ita nunc Deo punienti repugnat, & regulanti, & ordinanti per pœnam: sed incassum, & suo damno: & sicut olim novæ gratiæ semper repugnabat: ita etiam de novo semper pœnæ resistit: sed frustra. Vide autem modum, quem si describit Bernardus. Quid iniquis voluntatibus tam contrarium, & adversum, quam semper conari, impingere semper, & frustra? Anima enim semper idem malè vult, quod voluit: sed semper invenit Deum contrarium, ac licet pugnet in contrarium, ac licet pugnet in contrarium, id frustra facit: pergit Bern. Væ oppositis voluntatibus, solam suæ profectò aversionis referentibus pœnam! Quæ autem sit illa pœna, sic describit. Quid tam pœnale quam semper velle, quod

nunquam erit, & semper nolle, quòd nunquam non erit? Semper enim volet malum culpæ, quòd assequi non poterit, ut voluptatem, ut vindictam, &c. Et semper volet pati, quòd tamen semper erit. Quid tam damnatum quam voluntas addicta huic necessitati, volenti nolendique, ut ad utramlibet, jam sicut non nisi perversè, ita non nisi miserè moveatur? In æternum non obtinebit quòd vult, & quòd non vult in æternum, nihilominus sustinebit. Etenim quid dives petit, nisi aquæ guttulam? sed in æternum non obtinebit: vicissim quid vult non esse: Lazarum in sinu Abraham, sed Lazarus semper erit. Quid non vult? Non cruciari: sed quòd non vult, nunquam non erit. Unde Bernardus: Dignè omnino, ut qui ad nihil afficitur unquam quòd deceat, ad nihil unquam quòd libeat, evadat. Et quoniam in damnatis summum imperium obtinuit cupiditas, nam incensæ fuerunt in eis passiones, & effrenatæ voluntates, incredibile dictum est, quantum anima inde patiatur: cum enim se totà feratur cupiditate, & ardenti desiderio, præsertim in re ad eurgenti, & necessariâ, si repulsam patiatur in illâ iteratâ cupiditate, & in iteratâ negatione, & repulsâ, summum dolorem patitur, & extremam damnationem.

VI. Quod in pœnâ damni reperitur est animam ita Deo carere, tanquam suâ beatitudine, ut eum tamen habeat tanquam summum suum supplicium: Proinde cum diximus animam Deum amisisse, scias sic amisisse, ut beatitudinem, & a suo fine excidisse, ut tamen habeat tanquam pœnam. Sicut igitur, in beato, Deus animæ conjungitur ut summum bonum, scilicet qui replet in bono desiderium ejus, sub rationem convenientis; ita conjungitur eum animâ damnatâ, sub ratione inconvenientis & contrarij: Quare aliquâ ratione supplicium efficit per se, quasi infinitum, contrarietate, Audi Bernardum: Quid

hoc

hoc facit? Rectus Dominus Deus noster, qui & cum perverso pervertitur. Unde ita Deum definit. Quid est Deus? Non minus pœna perversorum, quàm humilium gloria. Itaque ut in Beatis, summa beatitudo, est ipse Deus, ita in damnatis summa pœna ipse Deus, quoniam seipso fit ipsorum pœna, atque tormentum. Certè quæcunque suprâ diximus, hæc omnia Deus in anima operatur ad pœnam, ut scias impediri non posse, & necessarium esse supplicium.

Quid hic attexam, quid dicam, quid cogitem nescio: Neque enim est ullus sensus tantæ rei æqualis. Hoc unum licet ingeminare cum Jerem. *Sitio, & vide quia malum, & amarum est reliquisse te Dominum Deum tuum.* Qui enim Deum reliquit ut bonum, invenit ut vindicem. Unum hic vereor, hæc à paucis fuisse intellecta, quia pœnæ spirituales à paucis benè comprehenduntur: Has tamè concipe.

1. Ex quibusdam hujus vitæ pœnis. Quam graviter nos afficit movetque contumelia, vel atrox quædam infamia? Quantum affligimur animo in eorum quos diligimus jactura? Quis percipitur dolor si lis magni momenti amittitur? at si fortuna omnis? Is est in anima sensus, ut longè mallet aliquid exterioris doloris perpeti. Verùm, quoniam sunt vitæ præsentis dolores, qui sensum & imaginationis notitiam sequuntur? At alterius vitæ dolores, sunt propemodum omninò supernaturales, & in suprema animæ parte consistunt.

2. Omnis sensus est ab anima: Quòd si aded patitur cum sentit mediante corpore, quanto magis cum per se sentit, & immediatè? Ad hæc si tantum sentit per suas vires na-

turales, & per organa, quantum sentit per vires supernaturales, qualiter cruciantur damnati?

3. Quantum distat anima à corpore, tantum distant dolores animi à doloribus corporis. Illud hebes est, sed anima plena sensus.

4. Sicut delectationes animæ spirituales superant delectationes corporis, ita dolores animæ superant dolores carnis.

5. Quod in peccato est præcipuum, plus debet puniri: est autem aversio à Deo, quæ punitur per pœnam damni itaque pœna illa est omnium maxima.

6. Nemo dubitat Dæmones plus pati ab agente spiritali, quàm ab agente corporeo: & tamè certum est supplicium Dæmonum esse omnium maximum, cum maximè peccarint.

Conclusio. Cum itaque hoc sit supplicium peccati mortalis, unde fit ut homines tam facile se objiciant huic supplicio? Certè qui in illud incidisset, nihil nõ faceret, quòd se ab illo redimeret, etiam tolerando quæ sunt atrocissima in hac vita: Tu cum id possis per pœnitentiam, vide num planè insanias qui hoc fugias? Hæc una cogitatio innumeros mortales inclusit in Monasteriis, & Religiosos addixit laboribus pœnitentiæ. Hæc est quæ exstruxit carcerem Climaci, quæ Thaidem inclusit, ob quam ille montis Oreb accola plures annos se in antrum tanquam in carcerem contrusit usque ad mortem, oculis in unum locum defixis, qui rogatus cur id egisset respondit, idem facturum eum qui idem vidisset, quòd ipse:

Tu idem cogita, & à tua mente infernus non discedat: Inferni cogitatio, te cœli securum faciet.

Amen.

